

**ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ว่าด้วยการอยู่อาศัยหรือทำกินตามโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
ภายในอุทยานแห่งชาติ เพื่อดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ
พ.ศ.**

โดยที่มาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้
ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ
ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็น
อันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา ๖๔
แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็น
ปกติธุระ และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กำหนดโดย
ความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติ
ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องออกระเบียบนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๔ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๒ อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยาน
แห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วย
การอยู่อาศัยหรือทำกินตามโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ
เพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ พ.ศ.”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ” หมายความว่า โครงการที่ดำเนินการ
ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดี
ให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ

ข้อ ๔ ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง
หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป
กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม

หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ และบุคคลที่อยู่อาศัย หรือทำกินนั้นได้แจ้งต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติและร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ที่ดินกลับคืนสู่สภาพเดิม หรือดำเนินการเพื่อฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ อันเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินดังกล่าว บุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๖๔

ข้อ ๕ การดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ หมายความว่ารวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) การอยู่อาศัยหรือทำกินภายในขอบเขตแปลงที่ดินที่ได้อยู่อาศัยหรือทำกิน

(๒) การปลูกสร้างหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ

ในพื้นที่

(๓) การทำการเกษตรในลักษณะเกษตรแบบผสมผสาน โดยปลูกไม้ยืนต้น ไม้ป่ายืนต้น

หรือพืชในท้องถิ่น เลียนแบบธรรมชาติ และนำผลผลิตทางการเกษตรดังกล่าวขนส่งออกนอกเขตโครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

(๔) การเลี้ยงสัตว์และนำเคลื่อนย้ายสัตว์ที่เลี้ยงออกนอกเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแล

รักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในเขตพื้นที่ดังกล่าว

(๕) การดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำหรือมาตรการคุ้มครองพื้นที่

โดยให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ หรือพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๒ หรือบริเวณที่มีทิวทัศน์สวยงาม หรือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพันธุ์พืชและสัตว์ป่าหายากใกล้สูญพันธุ์

ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติกำกับดูแลบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้สามารถดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระตามวรรคหนึ่ง ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพเขตพื้นที่ดังกล่าว

ข้อ ๖ การตัดไม้ยืนต้น ไม้ป่ายืนต้น หรือพืชในท้องถิ่น ที่ปลูกขึ้นเอง ตามข้อ ๕ (๓) เพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระ ให้บุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ แจ้งต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติเพื่อตรวจสอบก่อนการดำเนินการ และให้ทำการตัดไม้ นั้นได้ ตามระบบเลือกตัด แต่ต้องไม่กระทบต่อระบบนิเวศโดยรวมของเขตพื้นที่โครงการดังกล่าว ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับดูแลของหัวหน้าอุทยานแห่งชาตินั้น

ข้อ ๗ การดำเนินการเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติธุระนอกจากที่กำหนดในข้อ ๕

และข้อ ๖ ให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีที่ไม่กระทบต่อสภาพพื้นที่ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และต้องได้รับความเห็นชอบจากบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในเขตพื้นที่นั้น รวมทั้งต้องเสนอรูปแบบและรายละเอียดการดำเนินการต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ เพื่อรายงานให้อธิบดีให้ความเห็นชอบก่อน

ข้อ ๘ เพื่อให้การบริหารจัดการในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน ให้บุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในเขตพื้นที่นั้นร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อกำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว

ข้อ ๙ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรใดประสงค์จะให้มีการปรับปรุง การพัฒนา และการส่งเสริมอาชีพหรือคุณภาพชีวิตของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายในเขตพื้นที่โครงการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ดำเนินการได้ หากมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และวิถีชีวิต โดยเสนอโครงการต่อหัวหน้าอุทยานแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นเพื่อขอรับอนุญาตจากอธิบดี ก่อนเข้าดำเนินการ ทั้งนี้ ให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติและหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรที่ได้อนุญาตร่วมกันกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการโครงการดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๐ ให้อธิบดีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา หรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช